

Asia: VN/25102/2023

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida Lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite 1), sen säännökohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta Lupa- ja valvontavirastosta (liite 6) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia Lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännökohtaisiin perusteluihin. Kommentit Lupa- ja valvontavirastoa koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä. Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

- 1 §:n Asema ja toiminta-ajatus yksityiskohtaisissa perusteluissa sivun 164 toisessa kappaleessa käytetään elinvoimakesuksista nimeä Voima-virasto. Nimi tulisi yhtenäistää elinvoimakesukseksi.

Luku 2 Organisaatio (4 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (5-8 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

- 8 §:n (Työjärjestys) 2 momenttiin tulisi lisätä, että viraston työjärjestyksellä annetaan tarkemmat määräykset paitsi toimipaikoista, myös työntekopaikoista. Samasta asiasta on esitetty säädettäväksi myös 4 §:n 8 momentissa. Mikäli säätäminen asiasta on molemmissa pykälissä perusteltua, tulisi se tehdä yhdenmukaisesti.

- 5 §:n (Johtaminen) momentin 5 yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 172 on todettu, että Lupa- ja valvontaviraston johtoryhmässä tulisi pääjohtajan lisäksi olla ainakin osastopäälliköt ja toimintayksiköiden johtajat. Tähän luetteloon johtoryhmän jäsenistä olisi syytä lisätä henkilöstön edustaja.

- 8 §:n (Työjärjestys) yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 174 toisessa kappaleessa on käytetty käsitettä ”työskentelypaikkakunta”. Muissa yhteyksissä on käytetty käsitteitä päätoimipaikka, toimipaikka ja työntekopaikka. Tässä yhteydessä olisi syytä käyttää samaa käsitteistöä. Lisäksi kolmannessa kappaleessa on käytetty käsitettä ”pysyvä toimipaikka”, joka tosiasiallisesti tarkoittanee samaa kuin ”toimipaikka”.

Luku 4 Ohjaus (9-12 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

- 10 §:n 2 momentissa tulisi säätää, että yhteensovittamisryhmässä on edustettuna myös Lupa- ja valvontavirasto. Tämä olisi eduksi sille, että yhteistoimintaryhmä voi tehdä päätöksiä mahdollisimman hyvän tilannekuvan pohjalta. Tämä voitaisiin järjestää esimerkiksi pääjohtajan jäsenyydellä tai läsnä- ja puheoikeudelle kokouksissa.

Luku 5 Viraston erinäisiä tehtäviä koskevat säännökset (13-16 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

- 13 §:ssä säädettäisiin varautumisen alueellisen yhteistyön järjestämisestä varautumisen yhteistyöalueilla. Järjestely vastaisi pitkälle nyt vallitsevaa tilannetta ja Lupa- ja valvontaviraston tehtävät aluehallintoviraston tehtäviä. Aluehallintouudistuksen aikataulu huomioiden tämä on perusteltua, mutta alueellisen varautumisen toteutusmallin muutostarpeet on otettava valmisteluun viivytyksettä, koska ehdotettu malli ei vastaa alueiden tarpeisiin esimerkiksi maakunnallisten yhteistyörakenteiden ylläpidon ja läsnäolon; tilannekuvan tuottamisen, ylläpidon ja toimittamisen, eikä elinkeinoelämän näkemysten huomioimisen osalta. Lisäksi nykyisen kaltaisen toimintamallin jatkaminen aiheuttaa päällekkäistä toimintaa Lupa- ja valvontaviraston ja muiden toimijoiden, kuten maakunnallisten valmiusfoorumien välillä. Sisäministeriön ja valtiovarainministeriön 26.6.2024 käynnistämä Alueellisen varautumisen yhteistyön ja tilannekuvatoiminnan kehittämishanke (VN/18979/2024, VN18970/2024-SM-1) voisi olla mainittuna hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

Luku 6 Virkojen täyttäminen ja erityiset kelpoisuusvaatimukset (17-21 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (22-29 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 8 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (30-36 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

Muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen Lupa- ja valvontavirastosta

Kommenttinne asetuksesta

-

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaa lakiehdotusta (liite 2) ja sen säännöskohtaisia perusteluja, sitä koskevia yleisperusteluosuuksia ja muita lukuja hallituksen esityksessä (liite 4) sekä valtioneuvoston asetusta elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta (liite 7) vastaamalla seuraaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotuksia elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin. Kommentit elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskeviin yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä sekä muutos- ja korjausehdotukset valtioneuvoston asetukseen elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Elinvoimakeskuksia koskevat yleiset säännökset (1-5 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

- 3 §:n 1 momentissa on muun ohella esitetty säädettäväksi elinvoimakeskusten päätoimipaikoista ja toimipaikoista valtioneuvoston asetuksella. Elinvoimakeskusten toimipaikoista säätäminen valtioneuvoston asetuksella on perusteltua, millä viraston alueellista läsnäoloa kaikissa maakunnissa varmistetaan. Sen sijaan elinvoimakeskusten päätoimipaikoista ei tule säätää. Päätoimipaikoista säätämättä jättäminen osoittaisi modernia sekä nykyistäkin tilannetta vastaavaa ajattelua ja toimintatapaa monipaikkaisessa työn tekemisessä. Jättämällä päätoimipaikoista säätämättä ei keskitettäisi johtoa, esihenkilöitä, esikuntatehtäviä eikä pidemmän päälle muutakaan asiantuntemusta muutamaankasvukeskukseen. Sen sijaan tulisi säätää, että elinvoimakeskuksilla on toimipaikat jokaisessa maakunnassa. Pelkkä toimipaikkastatus osoittaisi maakuntien tasapuolisempaa asemaa aluehallinnossa, millä on suuri merkitys keskeisten yhteistyötahojen,

erityisesti maakunnan liittojen, kanssa toimittaessa. Lain 3 §:n 1 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi tehdä vastaavat muutokset eli poistaa päätoimipaikasta säättäminen ja lisätä tekstiin edellä olevia perusteita. Käsitteistö tulisi yhtenäistää lakitekstin mukaiseksi.

- 3 §:n 4 momentissa säädettäisiin, että elinvoimakeskuksen tiettyjen valvontatehtävien hoitaminen on järjestettävä siten, että asioiden käsittelyn puolueettomuus varmistetaan. Lupa- ja valvontavirastoa koskevassa laissa vastaavissa yhteyksissä eli 4 §:n 3 ja 4 momentissa on käytetty käsitteitä riippumattomuus ja puolueettomuus. Yhdenmukaisuuden vuoksi myös elinvoimakeskusta koskevassa laissa tulisi mainita puolueettomuuden lisäksi riippumattomuus, vaikka käsitteet ovat lähes synonyymeja.

- 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa ”valtion henkilöstö- ja muiden voimavarojen käyttöä” tulisi kirjoittaa oikein muotoon ”valtion henkilöstövoimavarojen ja muiden voimavarojen käyttöä”. Vastaavia kielipiillisiä korjaustarpeita on jonkin verran myös muissa kohdissa.

- 4 §:n 2 momentin 6 kohdassa tulisi riippumattomuuden edellyttämisen lisäksi edellyttää puolueettomuutta eli säännöksen loppu muotoon ”...tai riippumattomuutta tai puolueettomuutta edellyttävän tehtävän hoitaminen.”

Luku 2 Elinvoimakeskusten ohjaus ja johtaminen (6-12 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

- 8 §:n 2 momentissa tulisi säätää, että yhteensovittamisryhmässä on edustettuna myös elinvoimakeskukset. Tämä on välttämätöntä, jotta yhteistoimintaryhmä voi tehdä päätöksiä mahdollisimman hyvän tilannekuvan pohjalta. Vastaava edustus on tällä hetkellä myös ELY-keskusten johtoryhmässä. Käytännössä elinvoimakeskusten edustaja yhteensovittamisryhmässä voisi olla esimerkiksi elinvoimakeskusten ylijohtajien kulloinenkin puheenjohtaja, mutta asiasta säättäminen tällä tarkkuudella ei ole tarpeen. Tämä lisäys perusteluineen tulisi kirjata myös 8 §:n 2 momentin yksityiskohtaisiin perusteluihin, jotka ovat sivun 212 kuudennessa kappaleessa.

- 9 §:n (Elinvoimakeskusten johtaminen) momentin 4 yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 214 on todettu, että elinvoimakeskusten johtoryhmän jäsenenä tulisi ylijohtajan lisäksi olla ainakin osastopäälliköt. Tähän luetteloon johtoryhmän jäsenistä olisi syytä lisätä henkilöstön edustaja.

- 11 §:n (Elinvoimakeskusten toimivalta) säädettäisiin, että mahdollinen osaston työjärjestys käsitellään elinvoimakeskuksen johtoryhmässä. Pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa olisi lisäksi syytä todeta, että osaston työjärjestys ei saa olla ristiriidassa elinvoimakeskuksen työjärjestyksen kanssa.

Luku 3 Kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat säännökset (13-19 §)

Kommenttinne näistä pykäläistä

- 16 § 1 momentissa säädettäisiin kehittämis- ja hallintokeskuksen johtajan nimikkeestä. Huomioiden kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät ja organisaation koko sekä elinvoimakeskusten

virastopäälliköiden virkanimike, voisi kehittämis- ja hallintokeskuksen virastopäällikön nimike olla ylijohtaja.

- 16 §:n 2 momentin perusteluihin tulisi lisätä, että kehittämis- ja hallintokeskuksen johtoryhmän kokoonpanoon kuuluu hallinto- ja kehittämiskeskuksen johtajan lisäksi ainakin elinvoimakeskuksen nimeämä edustaja. Yksityiskohtaisiin perusteluihin tulisi näiltä osin kirjata, että elinvoimakeskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen toimintaprosessit ovat monilta osin yhteisiä, joten elinvoimakeskusten edustajan on oltava tiiviisti mukana laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita käsiteltäessä. Näillä asioilla on yksityiskohtaisten perustelujenkin mukaan vaikutuksia elinvoimakeskuksiin sekä näiden asiakkaisiin ja sidosryhmiin.

- 17 §:n (Asioiden ratkaisuvälillä kehittämis- ja hallintokeskuksessa) yksityiskohtaisissa perusteluissa sivulla 217 "...ELY-keskuksen johtajan... pitäisi olla "...elinvoimakeskuksen ylijohtajan...".

- 19 §:n (Kehittämis- ja hallintokeskuksen virkojen täyttäminen) kohdan perusteluissa sivun 218 ensimmäisessä kappaleessa tulisi muita johtajia koskevien vastaavien kohtien tapaan olla maininta, että johtaja nimitettäisiin valtion virkamieslain 9 a §:n 1 momentin perusteella enintään viiden vuoden määräajaksi, jollei erityisestä syystä ole perustetta nimittää tätä lyhyemmäksi ajaksi.

Luku 4 Elinvoimakeskuksia sekä kehittämis- ja hallintokeskusta koskevat erinäiset säännökset (20-25 §)

Kommenttine näistä pykälistä

- 20 §:ssä tulisi puolueettoman käsittelyn asemasta käyttää käsitteitä puolueeton ja riippumaton, koska vastaavia käsitteitä käytettäisiin myös Lupa- ja valvontavirastoa koskevassa laissa.

- 20 §:ssä ministeriöllä tarkoitettaneen tässä yhteydessä toimialaohjaan ministeriötä, joten viittaus tulisi olla 6 §:n 2 momenttiin, eikä 8 §:ään.

- 21 §:n (Yhteistyö eri toimijoiden kanssa) 2 momentin yksityiskohtaisissa perusteluissa sivun 219 ensimmäisessä kappaleessa puhutaan valtakunnallisesta lupa- ja valvontavirastosta. Yhtenäisyyden vuoksi olisi syytä käyttää kaikissa yhteyksissä nimeä Lupa- ja valvontavirasto, isolla alkukirjaimella ja ilman erillistä mainintaa valtakunnallisuudesta.

- 22 §:ssä säädettäisiin kielivähemmistöjen palveluyksiköistä. Huomioiden Elinvoimakeskuksissa hoidettavien tehtävien moninaisuus ja ELY-keskuksissa toimiviksi osoittautuneet tavat palvella myös kielivähemmistöjä, erillisten palveluyksiköiden perustaminen on elinvoimakeskusten useimpien tehtävien osalta tarpeetonta ja epätarkoituksenmukaista. Mikäli kielivähemmistöjen palveluyksiköistä kuitenkin säädetään, se ei tule olla velvoittavassa muodossa vaan enintään lakiluonnoksessa esitetystä muodosta eli "voi olla".

- 25 §:n (Muutoksenhaku) yksityiskohtaisiin perusteluihin sivun 220 kahdeksanteen kappaleeseen tulisi lisätä maininta siitä, että oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 10 §:n 2 momentin nojalla tapauksissa, joissa viranomaisen toimialue on useammassa kuin yhdessä tuomiopiirissä ja virastolla ei ole päätoimipaikkaa, toimivaltainen voi olla myös se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty. Muutoksenhaku elinvoimakeskusten päätöksistä ei siten edellytä päätoimipaikasta säätämistä.

Luku 5 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset (27-30 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

- Esityksen pääasiallinen sisältö -kohdassa sivulla 1 ja lakiluonnoksessa (liite 2) elinvoimakeskus on kirjoitettu pienellä alkukirjaimella, mutta myöhemmin perusteluissa esimerkiksi luvun 1.2 Valmistelu sivun 6 toisessa kappaleessa isolla alkukirjaimella muotoon Elinvoimakeskus. Kirjoitusmuoto tulisi yhtenäistää siten, että elinvoimakeskus kirjoitetaan kaikissa yhteyksissä samalla tavalla, ensisijaisesti pienellä alkukirjaimella.

- Luvussa 1.2 Valmistelu sivun 6 ensimmäisessä kappaleessa ELY-keskukset on kirjoitettu isolla alkukirjaimella muotoon Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Viraston nimi tulisi kirjoittaa pienellä alkukirjaimella muotoon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

- Luvun 2.1.2.2 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset kohdassa Liikenne- ja viestintäministeriö sivun 39 toisessa ja kolmannessa kappaleessa ELY-keskuksista on käytetty muista kohdista poiketen kirjoitusmuotoa Ely-keskus. Samoin on esimerkiksi myös hallituksen esityksen perusteluissa luvussa 4.1.1.2 sivun 92 toisessa kappaleessa. Kirjoitusmuoto tulisi yhtenäistää.

- Luvun 2.1.2.2 Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset kohdassa Johtaminen sivulla 55 on kuvattu ELY-keskusten johtamista ELY-keskuksista annetun lain 9 §:n mukaisesti. Käytännössä keskuksen johtajasta käytetään nimikettä ylijohtaja ja vastuualueiden päälliköistä nimikettä vastuualueen johtaja. Nämä poikkeavat laissa säädetyistä nimikkeistä, mutta ne olisivat selvyiden vuoksi syytä mainita.

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

- Luvussa 2.2.1 on kuvattu hallinnon rakenteissa toteutunutta kehitystä. Yhtenä toimivallan määrittäjänä on kuvattu tehtävien säätäminen valtakunnallisesti hoidettaviksi vain yhdelle virastolle. Kaikki keskittämiset eivät kuitenkaan ole valtakunnallisia. Siten kuvaukseen tulisi tähänkin yhteyteen lisätä yhdeksi toimivallan määrittäjäksi tehtävien säätäminen yhtä virastoa laajemmalle, mutta kuitenkin pienemmälle kuin valtakunnalliselle alueelle. ELY-keskusten tehtävistä tällä tavalla keskitetyistä tehtävistä merkittävimpiä ovat neljään ELY-keskukseen keskitetyt EU:n rakennerahastojen välittävän toimielimen tehtävät sekä samoin neljään ELY-keskukseen keskitetyt maanteiden kunnossapidon ja rakentamisen hankintatehtävät.

- ELY-keskuksista tulisi käyttää yhdenmukaista nimeä. Esimerkiksi sivun 89 toisessa kappaleessa viraston nimi on muodossa ELY.

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

- Lukua 3.3. sivulla 93 tulisi elinvoimakeskuksia koskevan lain 3 §:n 1 momenttiin esitetyn muutoksen mukaisesti muuttaa siten, että elinvoimakeskuksilla on toimipaikkoja kaikissa maakunnissa ja toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, mutta elinvoimakeskuksilla ei ole päätoimipaikkoja. Perustelut on esitetty lain kommentoinnin yhteydessä.

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

- Luvussa 4.1.1.1 Lupa- ja valvontavirasto ja siihen koottavat tehtävät -luvussa sivulla 96 todetaan, että ”Tehtävän (varautumisen alueellinen yhteistyö) hoitaminen maantieteellisellä varautumisen yhteistyöalueella varmistaisi valtakunnallisen viraston alueellisen läsnäolon ja yhteistoiminnan toteutumisen alueellisten viranomaisten ja toimijoiden kanssa.” Ilmaisu on ylioptimistinen. Tehtävien järjestäminen pelkästään varautuisen yhteistyöalueilla ei varmista riittävää alueellista läsnäoloa maakuntatasolla, joka on monien toimijoiden toiminta-alue edellyttäen korvaavia ja täydentäviä varautumisjärjestelyjä, kuten maakunnallisia valmiusfoorumeita. Kuten Lupa- ja valvontavirastoa koskevan lain 13 §:n kommentoinnin yhteydessä on todettu, alueellisen varautumisen toteutusmallin muutostarpeet on otettava valmisteluun viivytyksettä, koska ehdotettu malli ei vastaa alueiden tarpeisiin esimerkiksi maakunnallisten yhteistyörakenteiden ylläpidon ja läsnäolon; tilannekuvan tuottamisen, ylläpidon ja toimittamisen, eikä elinkeinoelämän näkemysten huomioimisen osalta. Lisäksi nykyisen kaltaisen toimintamallin jatkaminen aiheuttaa päällekkäistä toimintaa Lupa- ja valvontaviraston ja muiden toimijoiden, kuten maakunnallisten valmiusfoorumien välillä.

- Luvussa 4.1.1.2 Elinvoimakeskukset ja niille koottavat tehtävät sivun 98 kolmannessa kappaleessa käytetään käsitettä ”täyden palvelun keskuksia”. Käsite on virheellinen ja harhaan johtava, koska lukuisat ja merkittävät elinvoimakeskusten tehtävät olisivat keskitettyjä joko valtakunnallisesti tai vain muutamaan elinvoimakeskukseen. Myöskään maininta, että keskittämisiä ja erikoistumisia tehtäisiin nykyistä vähemmän, ei pidä paikkaansa

- Lukua 4.1.1.2 Elinvoimakeskukset ja niille koottavat tehtävät sivun 99 kolmatta kappaletta tulisi elinvoimakeskuksia koskevan lain 3 §:n 1 momenttiin esitetyn muutoksen mukaisesti muuttaa siten, että elinvoimakeskuksilla on toimipaikka kaikissa maakunnissa ja toimipaikoista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, mutta elinvoimakeskuksilla ei ole päätoimipaikkoja. Perustelut on esitetty lain kommentoinnin yhteydessä.

- Luvun 4.1.1.2 Elinvoimakeskukset ja niille koottavat tehtävät sivun 99 neljännessä kappaleessa todetaan, että ”Valtakunnalliselle virastolle ei esitetä laadittavasi strategiaa.” jää asiayhteydestä irralliseksi, eikä siitä yksiselitteisesti ilmene, tarkoitetaanko tässä Lupa- ja valvontavirastoa vai jotakin muuta valtakunnallista virastoa.

- Luvun 4.2.1.2 Vaikutukset julkiseen talouteen sivun 101 neljännessä kappaleessa todetaan, että ”Eräiden liikennetehtävien jakautuminen nykyisen yhdeksän ELY-keskuksen sijasta kymmeneen elinvoimakeskukseen aiheuttaa nykytilanteeseen nähden kustannuksia, joiden arvioidaan olevan suuruudeltaan joidenkinkin henkilötyövuosien laajuisia ja suhteessa virastouudistuksen kokonaisuuteen vähäisiä.” Ilmaisu on virheellinen. Kustannusten ei voi katsoa olevan vähäisiä

tilanteessa, jossa elinvoimakeskukset muiden valtion virastojen tapaan toteuttavat hallitusohjelman tuottavuusohjelman ja hallituksen kehysriihen 16.4.2023 päätösten mukaisia sopeuttamistoimia toimintamäärärahojen vähentyessä. Lisäksi vähäistä suurempia kustannuksia syntyy siitä, että Hämeen ELY-keskuksesta Kanta-Hämeen maakunta ja Päijät-Hämeen maakunta tulevat kuulumaan eri elinvoimakeskuksiin.

- Luvussa 4.2.3 Vaikutukset yrityksiin, tulisi Lupa- ja valvontaviraston kohdalla mainita, että ympäristötehtävien siirtyminen lähes kokonaisuudessaan eri viranomaiselle erilleen elinkeinojen edistämistehtäviä hoitavasta virastosta, voi aiheuttaa tiedonkulun ja muun vuorovaikutuksen vähenemistä ja elinkeinoelämän tilannekuvan ja -ymmärryksen heikkenemistä ympäristöviranomaisessa.

- Luvussa 4.2.3 Vaikutukset yrityksiin sivun 107 kolmannessa kappaleessa käytetään Lupa- ja valvontavirastosta nimeä VALO-virasto. Virastosta tulisi käyttää yhtenäistä nimeä Lupa- ja valvontavirasto.

- Luvun 4.2.5.2 Elinvoimakeskuksiin siirtyvät tehtävät ja vaikutukset organisaation sivun 117 ensimmäisessä kappaleessa todetaan että ”Haasteen merkityksellisyyden arvioinnissa on kuitenkin kiinnitettävä huomiota siihen, että kymmeneen elinvoimakeskukseen yhdistetään 15 nykyistä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusta, jolloin yksittäisiä elinvoimakeskuksiin koottavia tehtäviä hoitava henkilöstömäärä tulisi nousemaan olennaisesti nykyisestäään.” Tämä ei pidä kaikilta osin paikkaansa, sillä monilla alueilla (Etelä-Pohjanmaa, Kaakkois-Suomi, Keski-Suomi, Lappi) henkilömäärä tulee pienemään nykytilanteeseen verrattuna ja yhdellä alueella (Pohjanmaa) olemaan jo lähtökohtaisesti pieni.

- Luvun 4.2.5.6 Valtion aluehallinnon uudistamisesta aiheutuvat vaikutukset hallintotuomioistuimiin kohtaan Elinvoimakeskukset sivulla 120 tulisi tehdä päätoimipaikkaan liittyvä muutos sitä tilannetta varten, missä päätöksen tehneen viranomaisen toimialue on useammassa kuin yhdessä tuomiopiirissä. Tällöinkin voidaan soveltaa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 10 §:n 2 momenttia eli toimivaltainen on se hallinto-oikeus, jonka tuomiopiirissä päätös on tehty. Elinvoimakeskusten päätoimipaikoista ei siten tämänkään takia olisi tarpeen säätää.

- Luvussa 4.2.5.9 Henkilöstövaikutukset kohdassa Lupa- valvontavirasto sivun 140 ensimmäisessä kappaleessa on todettu, että ”Uusi virasto voi tarjota virkamiehelle paremmat mahdollisuudet laajentaa tehtäviä”. Samassa yhteydessä olisi syytä todeta, että ”Uudessa virastossa virkamiehen tehtävänkuvan voi suuremman erikoistumistarpeen vuoksi myös kaventua”.

- Luvun 4.2.5.9 kohdan Elinvoimakeskukset ja KEHA-keskus sivun 140 viimeisessä puhutaan mm. osastopäälliköiden tai vastaavien virkojen päättymisestä. ELY-keskuksissa ei ole yhtään osastopäällikkönimikkeellä toimivaa virkamiestä, joten maininta osastopäälliköistä tulisi poistaa.

- Luvussa 4.2.7 Aluekehitysvaikutukset toisessa kappaleessa sivulla 151 on kuvattu hyvin elinvoimakeskusten perustamisen aluekehitysvaikutuksia. Kohdasta ”Uusien elinvoimakeskusten aiempia ELY-keskuksia laajemmissa toimialueissa on olemassa riski paikallis- ja/tai aluetuntemuksen ja -päättöksenteon heikkenemiselle, jos toimipaikkojen määrää myöhemmin supistettaisiin.” Tämä riski on olemassa, vaikka toimipaikkaverkkoa ei supistettaisikaan. Toisaalta toimipaikkaverkon supistamista ei hallituksen esityksessä tulisi ennakoida. Näistä syistä sivulause ”jos toimipaikkojen määrää myöhemmin supistettaisiin” tulisi poistaa.

- Luvussa 4.2.7 Aluekehitysvaikutukset kolmannessa kappaleessa sivulla 151 on monien muiden kohtien tavoin maininta elinvoimakeskusten päätoimipaikoista. Tämä tulisi poistaa elinvoimakeskuksista annettavan lain 3 §:n 1 momentin kommentoinnissa esitetyillä perusteluilla.
- Luvussa 4.2.7 Aluekehitysvaikutukset kohdassa Maaseutuvaikutukset sivulla 152 neljännessä kappaleessa on todettu, että ”Hallitusohjelman mukaisesti elinvoimakeskusten päätoimipaikkojen määrä siis vähenee nykyisiin ELY-keskuksiin verrattuna.” Tämä ei pidä paikkaansa, koska pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa ei ole mitään mainintaa elinvoimakeskusten päätoimipaikoista. Tämä maininta tulisi poistaa. Sinänsä arvio, että mikäli päätoimipaikoista säädetään, voi merkitä asiointimatkojen pidentymistä sekä ennen kaikkea alueellisten ja paikallisten olosuhteiden tuntemuksen vähentymistä pitkällä aikajänteellä.

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

- Luvun 8.2. (Elinvoimakeskukset ja kehittämis- ja hallintokeskus) sivuilta 231 -232 tulisi poistaa kohdat, joissa lakiehdotuksen 3 §:n 1 momenttiin sisältyisi valtuus valtioneuvoston asetuksella säätää päätoimipaikoista ja luettelo päätoimipaikoista. Perustelut on esitetty kyseisen pykälän kommentoinnin yhteydessä.

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

1 § Elinvoimakeskusten nimet, toimialueet ja päätoimipaikat

Kommenttinne tästä pykälästä

- Elinvoimakeskusten toimialueen muodostuessa useammasta maakunnasta, tulisi elinvoimakeskuksen nimen kuvata mahdollisimman hyvin ja tasapuolisesti koko toimialuetta, eikä nimen alkuosa saisi olla vain yhden maakunnan nimi.
- Valtioneuvoston asetuksella tulisi säätää vain elinvoimakeskusten toimialueista ja toimipaikoista, ei päätoimipaikoista. Perustelut on esitetty elinvoimakeskuksista annettavan lain 3 §:n 1 momentin kommentoinnin yhteydessä.

2 § Elinvoimakeskusten organisaatio

Kommenttinne tästä pykälästä

-

3-13 § Elinvoimakeskusten toimialueet eräissä tehtävissä (keskitetyt tehtävät)

Kommenttinne näistä pykälästä

- Valtioneuvoston asetuksen 3 - 13 §:ssä säädettävät lukuisat ja erilaiset toimialueet eräissä tehtävissä ja tehtävien keskittämiset aiheuttavat sen, että elinvoimakeskuksista tai ainakaan osasta niistä ei muodostu hallitusohjelman tarkoittamia vahvoja elinvoimakeskuksia. Keskittämiset tekevät aluehallinnon rakenteesta ja palveluista asiakkaille, yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille vaikeasti hahmotettavan. Lisäksi monimutkaiseksi muodostuva rakenne vaikeuttaa elinvoimakeskusten tehokasta ja vaikuttavaa johtamista.
- Mikäli keskittämiset arvioidaan elinvoimakeskuksista annettavan lain 4 §:n 2 momentin mukaisiksi, tulisi ainakin toisiinsa tiiviisti liittyvien ja toisiaan tukevien tehtävien keskittämiset tehdä samoille toimialueilla. Tällaisia tehtäviä olisivat ainakin vesienhoidon toimeenpanon edistämistehtävät, kalatalouteen liittyvät tehtävät ja vesitaloustehtävät
- Eräiden virastojen osalta asetuksessa on mainittu tarpeettomasti, että virasto hoitaa tehtävää omalla alueellaan. Esim. 3 §:n 5 momentissa todetaan: [Etelä-Suomen] elinvoimakeskus hoitaa 1 §:ssä tarkoitettulla toimialueella valtionavustuslaissa tarkoitettujen valtionapuviranomaisten tehtävät, kun avustusta myönnetään valtion talousarviossa erikseen osoitetuista määrärahoista rakennuksen hoitoa ja kunnossapitoa varten rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) 16 §:n nojalla.

Muut mahdolliset huomiot asetuksesta

Kommenttinne

-

Kohta 3. Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaa lakiehdotusta (liite3) ja sen säännöskohtaisia perusteluja sekä sen yleisperusteluita ja muita lukuja hallituksen esityksessä liittyen Ahvenanmaan

valtionvirastoon (liite 4) vastaaviin kysymyskokonaisuuksiin: Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen säännöskohtaisiin perusteluihin Kommentit yleisperusteluihin ja muihin lukuihin hallituksen esityksessä

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä B osuuteen.

Ei

Luku 1 Yleiset säännökset (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Ahvenanmaan valtionviraston ohjaus (5-6 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

-

Luku 3 Johtaminen (7-11 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Erinäiset säännökset (12-14 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 1 Asian tausta ja valmistelu

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 2 Nykytila ja sen arviointi

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 3 Tavoitteet

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 8 Lakia alemman asteinen sääntely

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 9 Voimaantulo

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 11 Suhde muihin esityksiin

Kommenttinne tästä luvusta

-

Luku 12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Kommenttinne tästä luvusta

-

B HALLITUKSEN ESITYSLUONNOSTA KOSKEVAT MUUT MAHDOLLISET HUOMIOT

Onko teillä kommentoitavaa B osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä C osuuteen.

Ei

Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta.

-

C HALLITUKSEN ESITYSLUONNOKSEN SISÄLTÄMÄT MUUT LAKIEHDOTUKSET, JOILLA TOTEUTETAAN UUDISTUKSEN EDELLYTTÄMÄT TEHTÄVÄSIIRROT LUPA- JA VALVONTAVIRASTOLLE, ELINVOIMAKESKUKSILLE, KEHITTÄMIS- JA HALLINTOKESKUKSELLE SEKÄ MUILLE VIRASTOILLE

Onko teillä kommentoitavaa C osuuteen? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä D osuuteen.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.1

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Oikeusministeriö, 39 lakiehdotusta, luku 7.2

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sisäministeriö, 10 lakiehdotusta, luku 7.3

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 7.4

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Valtiovarainministeriö, 18 lakiehdotusta, luku 7.5

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 24 lakiehdotusta, luku 7.6

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 68 lakiehdotusta, luku 7.7

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

- Laki kaupanvahvistajista, (luku 7.7.25) 1 § Virka-asemaan perustuva kaupanvahvistajan tehtävä sivulla 90 ja 1137. Luettelosta voisi poistaa elinvoimakeskuksen maanmittausinsinöörit, koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa ei ole yhtään maanmittausinsinööriä ja tuskin niitä siten tulee olemaan elinvoimakeskuksissakaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 7.8

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 31 lakiehdotusta, luku 7.9

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Sosiaali- ja terveysministeriö, 52 lakiehdotusta, luku 7.10

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

-

Ympäristöministeriö, 25 lakiehdotusta, luku 7.11

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme selkeästi ilmaisemaan, mitä lakia ja pykälää kommenttinne koskevat.)

- Luonnonsuojelulaki (luku 7.11.8): Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen erikoistumistehtävänä on Pohjois-Karjalan biosfäärialueen koordinoititehtävä. Varsinais-Suomen ELY-keskuksella on vastaava tehtävä Suomen toisen biosfäärialueen eli Saaristomeren biosfäärialueen osalta. Biosfäärialueet ovat kestävän kehityksen mallialueita, joilla yhdistetään elinympäristön monimuotoisuuden suojeleminen, luonnonvarojen kestävä käyttö ja ympäristötutkimus. Biosfäärialueet kuuluvat YK:n kasvatusta, tiede- ja kulttuurijärjestö UNESCO:n ”Ihminen ja biosfääri” -ohjelmaan. Erikostumistehtävästä ei ole erikseen säädetty, vaan tehtävä on annettu mainituille ELY-keskuksille ympäristöministeriön toiminnallisella ohjauksella. Biosfäärialueen koordinoititehtävät tulisi niiden edistämislouonteensa vuoksi siirtää elinvoimakkeuksiin eli Itä-Suomen elinvoimakkeukseen ja Lounais-Suomen elinvoimakkeukseen säätämällä asiasta.

D TIIVISTELMÄ LAUSUNNON PÄÄHUOMIOISTA

Pyydämme esittämään lausunnon päähuomiot tässä tiivistetysti (suositus enintään 4500 merkkiä)

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi voisi mahdollistaa monialaisen, poikkihallinnollisen, alueilla aidosti läsnä olevan ja riittävän toimivaltaisen aluehallinnon. Lisäksi uudistus yhdessä ympäristöllisiä lupamenettelyjä koskevan sääntelyn uudistamisen kanssa voisi edistää lupamenettelyjen sujuvoittamista. Jotta aluehallintouudistukselle asetetut tavoitteet ja toteutuisivat, edellyttäisi se luonnokseen joitakin muutoksia.

Lupa- ja valvontavirastosta annettavan lain 3 §:ssä säädettäisiin varautumisen alueellisen yhteistyön järjestämisestä varautumisen yhteistyöalueilla. Aluehallintouudistuksen aikataulu huomioden

tämä on perusteltua, mutta alueellisen varautumisen toteutusmallin muutostarpeet on otettava valmisteluun viivytyksettä, koska ehdotettu malli ei vastaa alueen toimijoiden tarpeisiin.

Elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta annettavan lain 3 §:n 1 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella muun ohella elinvoimakeskusten päätoimipaikoista ja toimipaikoista. Elinvoimakeskusten toimipaikoista säätäminen on välttämätöntä. Sen sijaan elinvoimakeskusten päätoimipaikoista ei tule säätää. Päätoimipaikoista säätämättä jättäminen osoittaisi modernia sekä nykyistäkin tilannetta vastaavaa ajattelua ja toimintatapaa monipaikkaisessa työn tekemisessä. Jättämällä päätoimipaikoista säätämättä ei keskitettäisi johtoa, esihenkilöitä, esikuntatehtäviä eikä pidemmän päälle muutakaan asiantuntemusta muutamaankasvukeskukseen. Sen sijaan tulisi säätää, että elinvoimakeskuksilla on toimipaikat jokaisessa maakunnassa. Pelkkä toimipaikkastatus osoittaisi maakuntien tasapuolisempaa asemaa aluehallinnossa.

Elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta annettavan lain 8 §:n 2 momentissa tulisi säätää, että yhteensovittamisryhmässä on edustettuna myös elinvoimakeskukset. Tämä on välttämätöntä, jotta yhteistoimintaryhmä voi tehdä päätöksiä mahdollisimman hyvän tilannekuvan pohjalta.

Elinvoimakeskuksista sekä hallinto- ja kehittämiskeskuksesta annettavan lain 16 §:n 2 momentin perusteluihin tulisi lisätä, että kehittämis- ja hallintokeskuksen johtoryhmän kokoonpanoon kuuluu elinvoimakeskuksen nimeämä edustaja. Elinvoimakeskusten ja kehittämis- ja hallintokeskuksen toimintaprosessit ovat monilta osin yhteisiä ja elinvoimakeskusten asiakkaisiin vaikuttavia, joten elinvoimakeskusten edustajan on oltava tiiviisti mukana laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä asioita käsiteltäessä.

Ympäristötehtävien siirtyminen lähes kokonaisuudessaan Lupa- ja valvontavirastoon eli eri viranomaiselle erilleen elinkeinojen edistämistehtäviä hoitavasta virastosta, voi aiheuttaa tiedonkulun ja muun vuorovaikutuksen vähenemistä ja elinkeinoelämän tilannekuvan ja -ymmärryksen heikkenemistä ympäristöviranomaisessa. Tämä näkökulma olisi perusteltua lisätä yleisperustelujen kohtaan 4.2.3 Vaikutukset yrityksiin.

Elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta annettavan valtioneuvoston asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin elinvoimakeskusten nimistä. Elinvoimakeskusten toimialueen muodostuessa useammasta maakunnasta, tulisi elinvoimakeskuksen nimen kuvata mahdollisimman hyvin koko toimialuetta, eikä nimen alkuosaa saisi olla vain yhden maakunnan nimi.

Yleisperusteluissa luvussa 4.2.1.2 Vaikutukset julkiseen talouteen tulisi korjata, että liikennetehtävien jakautuminen nykyisen yhdeksän ELY-keskuksen sijasta kymmeneen elinvoimakeskukseen aiheuttaa vähäistä suurempia kustannuksia. Lisäksi vähäistä suurempia kustannuksia syntyy myös siitä, että Hämeen ELY-keskuksesta Kanta-Hämeen maakunta ja Päijät-Hämeen maakunta siirrettäisiin eri elinvoimakeskusten toimialueisiin.

Elinvoimakeskuksista sekä kehittämis- ja hallintokeskuksesta annettavan valtioneuvoston asetuksen 3 - 13 §:ssä säädettävät lukuisat tehtävien keskittämiset aiheuttavat sen, että elinvoimakeskuksista ei muodostuisi hallitusohjelman tavoittelemia vahvoja elinvoimakeskuksia. Aluehallinnon rakenteesta ja palveluista asiakkaille, yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille muodostuu vaikeasti hahmotettava. Lisäksi monimutkainen rakenne vaikeuttaa elinvoimakeskusten vaikuttavaa johtamista. Mikäli keskittämiset arvioidaan elinvoimakeskuksista annettavan lain 4 §:n 2 momentin

mukaisiksi, tulisi toisiinsa tiiviisti liittyvien tehtävien keskittämiset tehdä yhdenmukaisille toimialueille.

Niiranen Ari
Pohjois-Karjalan ELY